อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นางรพีพรรณ (เรียน) เกตุนุติ

ณ เมรุวัดแก้วแจ่มฟ้า พระนคร

กราคม ๒๕๑๔



อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นางรพีพรรณ (เรียน) เกตุนุติ

ณ เมรุวัดแก้วแจ่มฟ้า พระนคร

๑๐ มกราคม ๒๕๑๔



นางรพีพรรณ (เรียน) เกตุนุติ
ชาตะ ๓ มีนาคม ๒๔๕๑
มรณะ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๓

ประวัติ

คุณแม่รพีพรรณ (เรียน) เกตุนุติ

คุณแม่ เกิด วันพุธที่ ๓ มีนาคม ๒๔๕๑ ตรงกับเดือนสี่ ปีวอก เป็น สกุล เกตุนุติ

บิดาของคุณแม่ คือ อำมาตย์ตรี หลวงสอบฎกระบิล (เทียน เกตุนุติ) มารดา คือ นางสอบฎกระบิล (เข็ม เกตุนุติ) มีพี่น้องร่วมมารดาเดียวกัน

๑. ร.ต. โชติ เกตุนุติ

๒. นางรพีพรรณ เกตุนุติ

๓. นางเริ่มจิต บุณโยบล

๔. นางระเบียบ เพชรคง

๕. นางสมจิตต์ เกตุนุติ (ถึงแก่กรรม)

นอกจากนี้ คุณแม่ยังมีพี่น้องต่างมารดาอีก ดังนี้.–

๑. นายจำนงค์ เกตุนุติ

๒. นายจำลอง เกตุนุติ

๓. นางสมนึก อรุณศิริ

๔. นางวิไล คำสม

๕. นางประไพ จันทสกุล

ปี ๒๔๗๗ คุณแม่ได้ทำการสมรสกับ ร.ต. เชื่อม เฉลยชนม์ มีบุตร ๑ คน ชื่อ นางสมศรี ธีระศักดิ์

ภายหลังได้หย่ากับสามี แล้วได้กลับมาใช้นามสกุลเดิม

เมื่อคุณแม่ยังเยาว์วัย เข้ารับการศึกษาจนจบหลักสูตรของโรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม และได้ศึกษาต่อวิชาครู จนได้ประกาศนียบัตร พ.ป. ได้เป็นครูตามโรงเรียนราษฎร์ อยู่หลายโรงเรียน

ประวัติเข้ารับราชการเป็นครู

เข้ารับราชการเมื่อวันที่ ๑๗ พ.ค. ๒๔๙๑ ที่ ร.ร. วัดหนองแขม ธนบุรี ย้ายมาอยู่ที่ ร.ร. วัดไตรมิตรวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๓ พ.ย. ๒๔๙๗ ย้ายมาอยู่ที่ ร.ร. วัดเวตวันธรรมาวาส วันที่ ๑ ต.ค. ๒๕๐๗ เป็นครู อยู่ ร.ร. นี้จนปลดเกษียณอายุ เมื่อวันที่ ๑ ต.ค. ๒๕๑๒ เป็นข้าราชการบำนาญ

ตามปกติคุณแม่เป็นคนขี้โรค เป็นโรคประจำตัวอยู่หลายโรค เช่น โรคความดันโลหิตสูง หัวใจรั่ว เบาหวาน ต้องไปโรงพยาบาลรับการรักษาอยู่ตลอดมา เมื่อวันที่ ๒๕ มิ.ย. พ.ศ.

๒๕๑๒ คุณแม่เข้าไปอยู่ ร.พ. พระมงกุฎเกล้าเป็นครั้งแรก อยู่ ร.พ. ฯ นี้ประมาณ ๑ สัปดาห์ ก็ออกจาก ร.พ. มาอยู่บ้าน และไปโรงเรียนตามปกติจนปลดเกษียณ ต่อมาคุณแม่ก็ต้องเข้า ร.พ. พระมงกุฎเกล้าอีกเป็นครั้งที่สอง วันที่ ๒๓ มี.ค. ๑๓ ออกจาก ร.พ. วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๑๓ รวม ๒๕ วัน

เช้าวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๑๓ คุณแม่ได้อาเจียนออกมาเป็นโลหิตได้นำส่ง ร.พ. พระมงกุฎเกล้าทันที

ณ ที่นี้ คุณแม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีทั้งจากนายแพทย์และพยาบาลทุกคนที่ตึกธนาคารออมสินอย่างดีเลิศ และด้วยเวลาอันรวดเร็วเกินกว่าที่จะนึก เพราะเข้าอยู่ ร.พ. ได้เพียง ๒ วัน สิ่งที่ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงก็มาถึงจนได้ คือเช้าวันอาทิตย์ที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๓ เวลาประมาณ ๐๙.๓๐ น. คุณแม่ก็สิ้นใจด้วยอาการสงบ สิริรวมอายุได้ ๖๒ ปี

ร่าง ของ คุณแม่ ได้ ล่วงลับ ไปแล้ว ตาม กฎ ธรรมดา แห่งสังขาร แต่คุณแม่ยังประทับแน่น อยู่ในส่วนลึกแห่งจิตใจของลูกหลานตลอดไป ลูกขอตั้งจิตอธิษฐานกราบส่งให้วิญญาณของคุณแม่จงสู่สุคติภพอย่าได้ห่วงสิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น.

จากลูก

คำไว้อาลัย

นางรพีพรรณ เกตุนุติ

เมื่อได้ทราบข่าวว่าลูกรพีพรรณ เกตุนุติ ถึงแก่กรรม ข้าพเจ้าผู้เป็นบิดารู้สึกเศร้าสลดใจน้ำตาไหลนองหน้า ข้าพเจ้าไม่คิดเลยว่าจะถึงแก่กรรมรวดเร็วถึงปานนั้น เพราะเพิ่งเข้า ร.พ. พระมงกุฎเกล้า ครั้งสุดท้ายเพียง ๒ วัน ก่อนเข้า ร.พ. เขาแข็งแรงเดินเหินได้คล่องแคล่ว เมื่อไปรับบำนาญต้องแวะมาเยี่ยมที่บ้านมีของติดมือมาฝากพ่อซึ่งป่วยนอนอยู่ที่บ้าน หลังจากผ่าตัดครั้งสำคัญ และยังเดินไม่ได้ เพราะเป็นห่วงและคิดถึง ไม่น่าเลยที่มาสิ้นอายุไปแต่เพียงแค่นี้

สัพเพสังขารา สัพเพสังขาราทุกขา สัพเพสังขาราอนัตตา

สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง

สังขารทั้งปวงไม่เป็นอนิจจา

สังขารทั้งปวงไม่ใช่ตัวตน สูญเปล่า

อำมาตย์ตรี หลวงสอบฎูกระบิล

(ผู้เป็นบิดา)

อาลัยเหลือ

คุณสมศรี ธีระศักดิ์ (เฉลยชนม์) ได้ขอให้เขียนคำไว้อาลัยแด่คุณแม่ (คุณครูพีพรรณ เกตุนุติ) ในฐานะที่คุณครูพีพรรณ เกตุนุติ เคยเป็นครูสอนที่โรงเรียนวัดหนองแขมในอดีต และเคยร่วมงานกับข้าพเจ้าในสมัยนั้น จึงรู้สึกเป็นเกียรติและยินดีมาก

ข้าพเจ้าไม่ทราบมาก่อนเลยว่าคุณครูพีพรรณเจ็บป่วย แม้กระทั่งการจากไปสู่ปรโลกก็ไม่ทราบ มาทราบเมื่อได้อ่านประกาศ ช.พ.ค. เรื่องสมาชิกถึงแก่กรรม รู้สึกใจหายและเสียใจมาก เพราะจากการที่เคยอยู่ใกล้ชิดกันมา เคยร่วมงานกันมา เคยลำบากด้วยกันมาเมื่อสมัยโรงเรียนวัดหนองแขมตั้งขึ้นใหม่ ๆ คุณครูพีพรรณ เกตุนุติ เป็นผู้มีความโอบอ้อมอารี หนักแน่น อดทนเป็นครูโดยแท้จริง รักงานครูเป็นชีวิตจิตใจ รักเด็ก ห่วงเด็กเป็นแบบอย่างที่ดีของครู ระยะหลังได้ย้ายจากโรงเรียนวัดหนองแขมไป พวกเรารู้สึกเสียดาย รัก และอาลัย ยิ่งมาทราบว่าครั้งนี้

มาจากเราไปโดยไม่มีวันกลับยิ่งรู้สึกเสียใจเป็นทวีคูณ แต่มรณันติกสัญญาเป็นธรรมประจำโลก ไม่มีใครจะอาจหลีกเลี่ยงได้ เมื่อคิดเห็นได้เช่นนี้ก็ค่อยสบายใจ

ขออำนาจกุศลผลบุญ และกรรมดีทั้งหลายที่คุณเครูรพีพรรณเกตุนุติ ได้ประกอบด้วยจิตใจบริสุทธิ์ เปี่ยมด้วยคุณธรรมและศีลธรรม จงน้อมนำดวงวิญญาณคุณเครูรพีพรรณสู่สุคติภพ ประสบแต่อิฏฐวิบูลพูนสุขในสัมปรายภพโน้น เทอญ

นายวิเชียร กัณหะยูวะ

อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดหนองแขม

อาลัยแด่คุณครูรพีพรรณ เกตุนุติ

เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๗ โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย ได้มีโอกาสต้อนรับคุณครูรพีพรรณ เกตุนุติ ซึ่งย้ายมาจากโรงเรียนวัดหนองแขม พวกเรามักเรียกตามชื่อเดิมกันว่า "พี่เรียน" บุคลิกลักษณะสมกับที่พวกเราส่วนมากยกให้เป็นพี่สาวคนโต เนื่องด้วยความสุขุมรอบคอบ สุภาพเรียบร้อย โอบอ้อมอารี ใจบุญสุนทาน มีความรักเป็นห่วงใย ต่อเพื่อนและน้อง ๆ ทุกคน รวมทั้งลูกศิษย์ ซึ่งมักจะเรียกกันว่า "คุณแม่" แม้แต่พี่เรียนจะย้ายจากโรงเรียนไตรมิตรไปอยู่ที่โรงเรียน "เวตวันธรรมาวาส" แล้ว ยังมาเยี่ยมหรือฝากความระลึกถึงพวกเราอยู่เสมอ

พี่เรียนกับดิฉันสนิทกันมาก เพราะพี่เรียนเป็นพี่สาวของอาจารย์เริ่มจิต บุณโยบล ซึ่งเคยเป็นอาจารย์ที่ดิฉันเคารพนับถือ

ยิ่ง ดังนั้นเรามักมีเรื่องปรับทุกข์สุขกันอยู่เสมอ สิ่งที่พี่เรียนกังวลมากที่สุดในระยะหลังก่อนออกจากราชการ เกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บ โรคหัวใจและความดันโลหิตสูง ซึ่งทำให้การทำงานไม่ได้สมกับที่พี่เรียนตั้งความปรารถนาไว้ เพราะพี่เรียนเป็นผู้ที่จริงจังกับการทำงานมากทีเดียว และตลอดเวลามาจะระลึกถึงบุญคุณของผู้ที่เคยช่วยเหลือไว้

ครั้งสุดท้าย ที่พวกเราได้พบกับพี่เรียนและยังจำได้ติดตาเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๑๓ พี่เรียนไปในงานฌาปนกิจศพคุณแม่ของคุณครูเชย พยัคฆนันทน์ ครูเก่าของโรงเรียน ที่วัดโสมนัสวิหาร วันนั้นทั้งเจ้าภาพและพวกเราต่างเป็นห่วงและกังวลกับร่างกายพี่เรียนที่กรปลกกรเปลี้ยเต็มทน แต่พี่เรียนบอกว่า "สุขใจ สบายใจ เหลือเกินที่ได้พบกับเพื่อน ๆ" เช้าวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๑๓ ได้ทราบจากลูกเขยพี่เรียนเองว่าพี่เรียนถึงแก่กรรมเสียแล้ว พวกเรารู้สึกสลดใจ เสียใจ และเสียดายเป็นอย่างยิ่ง

พี่เรียนทำแต่คุณความดี มองโลกในแง่ดี ตั้งมั่นอยู่ในศีลสัตย์ กตัญญูกตเวที และใฝ่ใจในพระบวรพุทธศาสนา ด้วยบุญกุศลและคุณความดีที่พี่เรียนได้สร้างไว้ จงเป็นผลส่งเสริมให้ดวงวิญญาณอันงดงามของพี่เรียน หรือคุณเครูรูพีพรรณ เกตุนุติ ไปเสวยสุขในสัมปรายภพด้วย เทอญ.

ประไพ พิมลศิริ
โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย

คำไว้อาลัย

คุณรพีพรรณ เกตุนุติ เป็นครูอาวุโสของโรงเรียน เป็นคุณป้าที่รักของครูเพื่อนรุ่นน้อง ผู้บังคับบัญชาและนักเรียน เพราะเป็นผู้มีความรับผิดชอบงานที่มอบหมายให้เป็นอย่างดี ในระหว่างที่รับราชการอยู่นั้น คุณรพีพรรณมีสุขภาพไม่สมบูรณ์นัก มีการเจ็บป่วยอยู่เนือง ๆ แต่งานในหน้าที่ของคุณรพีพรรณยังไม่ยอมวาง แม้ดิฉันขอร้องให้หยุดพักจะให้เพื่อนครูคนอื่นที่ยินดีจะช่วยทำแทน คุณรพีพรรณก็ไม่ยอม จนกระทั่งคุณรพีพรรณปลดเกษียณ เพื่อนครูในโรงเรียนได้จัดงานเลี้ยงไว้อาลัยอย่างครึกครื้น รู้สึกว่าคุณรพีพรรณดีใจมากในวันนั้น เมื่อคุณรพีพรรณออกจากราชการแล้วคงยังมาเยี่ยมเยือนดิฉัน และเพื่อนฝูงเสมอ ซึ่งทุกคนรัก และหวังว่าคุณรพีพรรณคงจะมีชีวิตยืนยาวออกไปอีกนาน เพราะดูจากสุขภาพภายนอกก็ดูสมบูรณ์กว่าเมื่อกำลังรับราชการอยู่ และทราบว่าคุณรพีพรรณก็หมั่นไปตรวจสุขภาพอยู่เสมอ แต่ด้วยอนิจจังไม่เที่ยง วันหนึ่งในตอนเช้าดิฉันได้รับจดหมายแจ้งว่า คุณรพีพรรณ ถึงแก่กรรม เสียแล้วอย่างกระทันหัน ดิฉันตะลึง เพื่อนครูทุกคนเงียบด้วยความสลด

ใจเพราะคุณเรพีพรรณเคยมาเยี่ยมพวกเราเมื่อไม่นานนี่เอง เหตุการณ์อย่างนี้ไม่น่าจะมาสู่คุณเรพีพรรณอย่างรวดเร็ว ข่าวแพร่ไปอย่างรวดเร็วว่า "คุณป้ารพีพรรณตาย" คณะครูทุกคนต่างมีความเศร้าสลด อาลัยรักและเสียดายเพื่อนครูที่แสนน่ารักต้องจากไปคงเหลือแต่ชื่อเท่านั้น ดังนั้นพวกเพื่อนครูจึงร่วมน้ำใจขอเป็นเจ้าภาพสวดให้ ๑ คืน แม้ว่าวัดจะอยู่ไกลฝนจะตก แต่เพื่อนครูพยายามไปร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพราะรักใคร่และเป็นการไว้อาลัยครั้งสุดท้าย

ในโอกาสที่มีการพระราชทานเพลิงศพของคุณเรพีพรรณคราวนี้ ขอกุศลบุญราศีที่คุณเรพีพรรณได้บำเพ็ญไว้เมื่อยังมีชีวิตอยู่ และบรรดาญาติมิตรได้ร่วมบำเพ็ญให้เป็นลำดับมา ได้เป็นปัจจัยนำดวงวิญญาณของคุณรพีพรรณไปสู่สุคติในสัมปรายภพเถิด.

อรพินท์ องค์ศรีกูล

ร.ร. วัดเวตวันธรรมาวาส

บทความเรื่อง ปี และรอบของปี

โดย

หลวงสอนฎูกระบิล

คำว่า ปี แยกเป็นปีสุริยคติ และปีจันทรคติ คือปีเดียวกันไม่ใช่ ๒ ปี ปีสุริยคติต้องตรงกันกับปีจันทรคติ เช่น

วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๖ (ปีสุริยคตินิยม) ตรงกับวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๒ ปีมะเส็ง ยังเป็นจัตวาศก จุลศักราช ๑๓๑๔ (ปีจันทรคติ) จะกล่าวเรื่องปีสุริยคตินิยมก่อน

มาตราเวลา

๖๐ วินาที	เป็น	๑ นาที
๖๐ นาที	เป็น	๑ ชั่วโมง
๒๔ ชั่วโมง	เป็น	๑ วัน
๗ วัน	เป็น	๑ สัปดาห์
๑๒ เดือนปฏิทิน	เป็น	๑ ปี

๓๖๕ วัน (หรือ ๕๒ สัปดาห์ ๑ วัน) เป็น ๑ ปี ปรกติสุรทิน
๓๖๖ วัน (หรือ ๕๒ สัปดาห์ ๒ วัน) เป็น ๑ ปี อธิก สุรทิน
๓๖๕ วัน ๕ ช.ม. ๔๘ นาที ๔๙.๗ วินาที เป็นปีสุริยะ Solar year
๑๐๐ ปี เป็น ๑ ศตวรรษ

ปีสุริยะ (Solar year) เป็นเวลาซึ่งพิภพเดินมารอบดวงอาทิตย์บรรจบครบรอบหนึ่ง โดยการตรวจดูมาตราเวลาข้างบนนี้ กุลบุตรพึงเห็นว่า ปีสุริยะนานกว่าปีปรกติสุรทินอยู่ ๕ ช.ม. ๔๘ นาที ๔๙.๗ วินาที และจะเห็นว่า ๔ ปี สุริยะ = ๔ ปี ปรกติสุรทิน + ๒๓ ช.ม. ๑๕ นาที ๑๘.๘ วินาที การที่จะทำให้ปีสุริยะกับปีปรกติสุรทินตรงกันต้องบวก ๑ วันเข้ากับปีปรกติสุรทินที่ ๔ ทุกปี หรือบวกเข้ากับปีที่หารด้วย ๔ ลงตัวทุกปี และปีนั้นก็คือปีอธิกสุรทิน คือเพิ่ม ๑ วันเข้ากับเดือนกุมภาพันธ์เป็น ๒๙ วัน แต่ว่าโดยการบวก ๑ วันเข้ากับทุก ๔ ปี หรือ ๔ ปีครั้งหนึ่งนั้นเราบวกมากเกินไป โดยผลลบในระหว่าง ๒๔ ช.ม. กับ ๒๓ ช.ม. ๑๕ นาที ๑๘.๘ วินาที หรือเป็นจำนวน ๑๑ นาที ๑๐.๓ วินาที ต่อปีมากเกินไป ใน ๑๐๐ ปี เราจะบวกมากเกินไปแล้ว ๑๘ ชั่วโมง ๓๗ นาที ๑๐ วินาที ฉะนั้น

ทุก ๑๐๐ ปีเรียกว่าปีปรกติสุรทิน แต่ว่านี่จะเป็นการทิ้งมากเกินไปโดยผลลบในระหว่าง ๒๔ ช.ม. กับ ๑๘ ช.ม. ๓๗ นาที ๑๐ วินาที หรือ ๕ ช.ม. ๒๒ นาที ๕๐ วินาที ทุก ๑๐๐ ปี โดยการเรียนทุกที่ ๔๐๐ ปี เป็นปีอธิกสุรทินนั้น จะทำเวลา ๓๘๔๐ ปี ปรกติสุรทินให้เท่ากับ ๓๘๔๐ ปีสุริยะกับ ๑ วัน ฉะนั้นทุกๆ ปีที่ ๔ หารลงตัว เป็นปีอธิกสุรทิน เว้นแต่ปีที่มีจำนวน ๑๐๐ และไม่ใช่จำนวน ๔๐๐ สำหรับตัวหารที่ลงตัว

เลขตัวตั้งสำหรับหารด้วย ๔ นั้น ต้องใช้ ค.ศ. ประจำปีนั้นไม่ใช่ พ.ศ. เช่น ค.ศ. ปีก่อนเป็น ค.ศ. ๑๙๕๒ หารด้วย ๔ ลงตัว ฉะนั้นปีก่อนจึงเป็นปีอธิกสุรทิน คือ กุมภาพันธ์ มี ๒๙ วัน ปีนี้ ค.ศ. ๑๙๕๓ หารด้วย ๔ มีเศษ ๑ ฉะนั้นปีนี้เป็นปีปรกติสุรทิน กุมภาพันธ์ มี ๒๘ วัน

ชื่อและลำดับของเดือนปฏิทินนั้นคือ มกราคม เดือนที่ ๑ กุมภาพันธ์ เดือนที่ ๒ มีนาคม เดือนที่ ๓ เมษายน เดือนที่ ๔ พฤษภาคม เดือนที่ ๕ มิถุนายน เดือนที่ ๖ กรกฎาคม เดือนที่ ๗ สิงหาคม เดือนที่ ๘ กันยายน เดือนที่ ๙ ตุลาคม เดือนที่ ๑๐ พฤศจิกายน เดือนที่ ๑๑ ธันวาคม เดือนที่ ๑๒

มกราคม มีนาคม พฤษภาคม กรกฎาคม สิงหาคม ตุลาคม ธันวาคม มีเดือนละ ๓๑ วัน

เมษายน มิถุนายน กันยายน และพฤศจิกายน มีเดือนละ ๓๐ วัน

กุมภาพันธ์มี ๒๘ วัน เว้นแต่ในปีอธิกสุรทินมี ๒๙ วัน

ปีจันทรคตินิยมอย่างไทย

ปีที่มีชื่อสัตว์ ๑๒ อย่าง ๆ ละ ๑ ปี มี ๑๒ ปี ตามลำดับต่อไปนี้.–

ปีชวด (หนู) ปีฉลู (วัว) ปีขาล (เสือ) ปีเถาะ (กระต่าย) ปีมะโรง (งูใหญ่) ปีมะเส็ง (งูเล็ก) ปีมะเมีย (ม้า) ปีมะแม (แพะ) ปีวอก (ลิง) ปีระกา (ไก่) ปีจอ (สุนัข) ปีกุน (หมู)

ปีหนึ่งมี ๑๒ เดือน ในปีปรกติมาส แต่ในปีที่เป็นอธิกมาสมี ๑๓ เดือน คือ เดือน ๘ ซ้ำ ๒ หน เดือนหนึ่งมี ข้างขึ้น ๑–๑๕ ค่ำ กลางเดือนเห็นพระจันทร์เต็มดวง ข้างแรม ๑–๑๕ ค่ำ รวม ๓๐ วัน เป็นเดือนเต็ม แต่ถ้าเดือนขาดมีข้างแรมเพียง ๑–๑๔ ค่ำ เท่านั้น รวม ๒๙ วัน เดือนขาดเรียกเดือนคี่ เดือน

ถ้วนเรียกเดือนคู่ เดือน ๗ เป็นเดือนคี่ แต่ในปีมีอธิกวาร มีข้างแรมเพิ่มเข้าอีก ๑ ค่ำ เป็นแรม ๑๕ ค่ำ จึงเป็นเดือนเต็ม เดือนคู่มี ๓๐ วัน

ชื่อของเดือนมีเรียงเป็นลำดับกัน ดังนี้.-

เดือนอ้าย	เดือนขาด	เดือนคี่	มี ๒๙ วัน
เดือนยี่	เดือนเต็ม	เดือนคู่	มี ๓๐ วัน
เดือนสาม	เดือนขาด	เดือนคี่	มี ๒๙ วัน
เดือนสี่	เดือนเต็ม	เดือนคู่	มี ๓๐ วัน
เดือนห้า	เดือนขาด	เดือนคี่	มี ๒๙ วัน
เดือนหก	เดือนเต็ม	เดือนคู่	มี ๓๐ วัน
เดือนเจ็ด	เดือนขาด	เดือนคี่	มี ๒๙ วัน
เดือนแปด	เดือนเต็ม	เดือนคู่	มี ๓๐ วัน
เดือนเก้า	เดือนขาด	เดือนคี่	มี ๒๙ วัน
เดือนสิบ	เดือนเต็ม	เดือนคู่	มี ๓๐ วัน
เดือนสิบเอ็ด	เดือนขาด	เดือนคี่	มี ๒๙ วัน
เดือนสิบสอง	เดือนเต็ม	เดือนคู่	มี ๓๐ วัน

การเปรียบเทียบวันใหม่ ปีใหม่ ในปัจจุบันและอดีต

วันใหม่ในปัจจุบันตั้งต้นและสิ้นสุดลงเวลาเที่ยงคืน คือ ๒๔ น. แต่ในอดีตตั้งต้นและสิ้นสุดลงเวลาย่ำรุ่ง (๑๒ ทุ่ม) ๖.๐๐ น.

ปีใหม่ในปัจจุบันตั้งต้นแต่วันที่ ๑ มกราคม และสิ้นสุดลงในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ในอดีตตั้งต้นแต่วันที่ ๑ เมษายน และสิ้นสุดลงในวันที่ ๓๑ มีนาคม ในปีจันทรคตินิยมในปัจจุบันตั้งต้นแต่วันขึ้นค่ำ ๑ เดือนอ้าย และสิ้นสุดลงในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ในอดีตตั้งต้นแต่วันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ และสิ้นสุดลงในวันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๔

การเปลี่ยน พ.ศ. ค.ศ. ร.ศ. และ จ.ศ.

พ.ศ. ค.ศ. และ ร.ศ. นั้น เปลี่ยนพร้อมกันในวันขึ้นปีใหม่ วันที่ ๑ มกราคม แต่ จ.ศ. นั้นเมื่อขึ้นปีใหม่แล้วยังไม่เปลี่ยน ต้องรอไปจนถึงวันที่ ๑๕ เมษายน วันท้ายสงกรานต์แล้วจึงเปลี่ยนได้ ฉะนั้นเมื่อเราดูปฏิทินปีนี้ คือปี ๒๔๙๖ จึงเห็นว่า ปีมะเส็งยังเป็นจัตวาศก จ.ศ. ๑๓๑๔ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมไปจนถึงวันที่ ๑๔ เมษายน ต่อถึงวันที่ ๑๕ เมษายน

ไปแล้ว เราจึงเห็น ปีมะเส็งเบญจศก จุลศักราช ๑๓๑๕ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ เมษายนไปจนถึงวันที่ ๖ ธันวาคม จ.ศ. เปลี่ยนแล้ว ตัดคำ "ยังเป็น" ออก

จ.ศ. (จุลศักราช)

ให้ดูเลขท้ายใน จ.ศ. ว่าเป็นเลขอะไร ถ้าเป็น

๑. ว่า เอกศก (ศก – ปี)

๒. ว่า โทศก

๓. ว่า ตรีศก

๔. ว่า จัตวาศก

๕. ว่า เบญจศก

๖. ว่า ฉศก

๗. ว่า สัปตศก

๘. ว่า อัฐศก

๙. ว่า นพศก

๑๐. ว่า สัมฤทธิศก

สัมฤทธิศก แปลว่า ปีสำรวจ ปีครบรอบ ๑๐ ปีแล้ว ก็ตั้งต้น เอกศก โทศก ตรีศก ฯลฯ ไปใหม่

วิธีหาปีมีอธิกมาส

ตั้งสูตรนับดังนี้.- ตติเย ตติเย ตติเย ทุติเย ตติเย ตติเย ทุติเย

อธิบายว่า.- ๓ ปีครั้ง ๓ ปีครั้ง ๓ ปีครั้ง ๒ ปีครั้ง ๓ ปีครั้ง ๓ ปีครั้ง ๒ ปีครั้ง รวม ๑ รอบ ๑๙ ปี มีอธิกมาสเดือน ๘ สองหน ๗ ครั้ง แล้วนับวนไปใหม่เช่นนี้ตลอดไป

วิธีหา

ตั้งจุลศักราชลง เอา ๘ ลบ เอา ๑๙ หาร เศษ ๔ เป็นตติเยที่ ๑ เศษ ๗ เป็นตติเยที่ ๒ เศษ ๑๐ เป็นตติเยที่ ๓ เศษ ๑๒ เป็นทุติเยที่ ๔ เศษ ๑๕ เป็นตติเยที่ ๕ เศษ ๑๘ เป็นตติเยที่ ๖ เศษ ๑ เป็นทุติเยที่ ๗

วิธีหาปีมีอธิกวาร

วางระยะปีดังนี้ ๖, ๕, ๖, ๕, ๖, ๕, ๕

ตั้งจุลศักราชลง เอา ๑๑๖๗ ลบ ถ้าลบมิได้ให้เอา ๑๑ บวก แล้วเอา ๓๘ หาร เศษ ๖, ๑๑, ๑๗, ๒๒, ๒๘, ๓๓, ๐ (หารลงตัว) เท่านั้นเป็นปีมีอธิกวาร เศษ ๐ ให้นับเป็นเศษด้วย เศษดังกล่าวมานี้ควรใส่อธิกวาร รวม ๓๘ ปี เป็น ๑ รอบ มีอธิกวาร ๗ ครั้ง

รอบของปีสุริยคตินิยม

๔ ปี เป็น ๑ รอบ มีอธิกสุรทิน ๑ ครั้ง ปีที่ ๔ เป็นปีที่มีอธิกสุรทิน

๑๐๐ ปีเป็น ๑ รอบ เรียกว่าศตวรรษหนึ่ง ๒ ศตวรรษ = ๒๐๐ ปี ๓ ศตวรรษ = ๓๐๐ ปี ฯลฯ แต่ถ้าเศษของศตวรรษเท่าใดก็ตาม เช่น ๕๘๘ ปี เรียกว่าศตวรรษที่ ๖ คือยังไม่เต็ม ๖ ศตวรรษ ถ้าเต็มเรียกว่า ๖ ศตวรรษ ในทำนองเดียวกัน พ.ศ. ๒๔๙๖ เรียกว่าศตวรรษที่ ๒๕ ค.ศ. ๑๙๕๓ เรียกว่าศตวรรษที่ ๒๐ ค.ศ. ๒๐๐๐ เรียก ค.ศ. ๒๐ ศตวรรษ

รอบปีของปีจันทรคตินิยม

๑๒ ปี เป็น ๑ รอบ คือรอบของปีที่มีชื่อสัตว์ ๑๒ อย่าง อย่างละปี เช่น ชวด ฉลู ขาล ฯลฯ

๑๐ ปีเป็น ๑ รอบ คือ รอบปี เอกศก โทศก ตรีศก ฯลฯ ไปจนถึงสัมฤทธิศก ซึ่งใช้ในจุลศักราช

๑๙ ปีเป็น ๑ รอบ คือรอบของปีที่มีอธิกมาส ๗ ครั้ง

๓๘ ปีเป็น ๑ รอบ คือรอบของปีที่มีอธิกวาร ๗ ครั้ง.

ผลแห่งความเมตตากรุณา

โดย

ท. เลียงพิบูลย์

ผลแห่งความเมตตากรุณา

วันหนึ่งข้าพเจ้าได้รับจดหมายมีข้อความบันทึกส่งมาจากจังหวัดธนบุรี ผู้บันทึกได้เล่าถึงพระภิกษุรูปหนึ่งได้ประสบเหตุการณ์โดยบังเอิญ เมื่อข้าพเจ้าได้อ่านและพิจารณาแล้วก็คิดว่า เหตุบังเอิญในทางพุทธศาสนาคงไม่มี เพราะทุกอย่างย่อมเกิดขึ้นจากผลแห่งกรรมดีหรือกรรมชั่ว คงจะเข้าในบทเรื่องของกรรม เหตุการณ์ที่ได้เกิดขึ้นมาแล้ว เมื่อมีผู้ส่งบันทึกมาจะปล่อยให้ผ่านไปโดยไม่ได้ทำให้เกิดประโยชน์ ก็เป็นที่เสียดายและเป็นเรื่องที่น่าคิด การที่มีจิตใจสงสารได้แผ่เมตตาแก่สัตว์เล็ก ๆ เกือบไม่มีความหมาย มองเห็นแล้วว่าไม่สำคัญ ไม่นึกว่าผลจะตอบแทนได้อย่างไร แต่บางครั้งก็เกิดผลมากมายเกินความรู้สึกอย่างคิดไม่ถึง กรรมดีผลก็ออกมาในทางดี เป็นตัวอย่างที่น่าคิดเรื่องหนึ่ง ในข้อความบันทึกว่า

พระภิกษุรูปหนึ่ง ท่านจำพรรษาอยู่ที่วัดดุสิตาราม (เสาประโคม) อยู่ที่บางยี่ขัน ธนบุรี ได้รับนิมนต์ไปสวดมนต์ฉันเช้าที่บ้านคหบดีผู้หนึ่ง อยู่ในจังหวัดนครราชสีมา ได้กำหนดเวลาเดินทางโดยรถขนส่งสายเหนือ ในบ่ายก่อนจะถึงวันงานหนึ่งวันเพื่อให้ทันสวดมนต์เช้า โดยไปค้างคืนที่นครราชสีมา (วันเดือนปีผู้บันทึกไม่ได้บอกมา)

บ่ายวันนั้นท่านได้โดยสารรถแท็กซี่ให้ไปส่งที่สถานีขนส่งสายเหนือ เพื่อต่อรถโดยสารเดินทางไปนครราชสีมา ระหว่างที่รถแท็กซี่ออกจากวัดมาได้ไม่นาน ท่านก็มองไปเห็นบนกลางถนนข้างหน้ามีปูนาตัวขนาดใหญ่ กำลังยืนจังก้าชูก้ามอยู่กลางถนน ท่านตาไวเห็นสัตว์ตัวเล็ก ๆ ครึ่งน้ำครึ่งบกทำเช่นนั้น ก็เอ็นดูเกิดความสงสารกลัวจะถูกรถผ่านไปมาจะทับตาย จึงขอร้องให้คนขับหยุดรถข้างถนน แล้วท่านก็ลงไปต้อนให้ปูตัวนั้นลงน้ำในคูข้างทางเพื่อให้พ้นจากภัยอันตราย แต่ปูตัวนั้นทำท่าไม่ยอมให้ต้อนลงข้างทางง่าย ๆ อย่างท่านคิด ท่านพยายามต้อนไปทางซ้ายมันก็วิ่งชูก้ามหนีไปทางขวา ถ้าต้อนไปทางขวามันก็วิ่งหนีไปทางซ้ายเหมือนเล่นเอาเถิดระหว่างพระกับปูนา กว่าจะต้อนมันลงน้ำข้างถนนได้ก็เล่นเอาท่านเหนื่อยและเสียเวลาไปหลายนาที

ภิกษุรูปนั้นเมื่อเห็นว่าปูลงน้ำอยู่ในคูเรียบร้อยเป็นที่ปลอดภัยแล้ว ท่านก็กลับขึ้นรถแท้กซี่เดินทางต่อไป เมื่อไปถึงสถานีขนส่งสายเหนือ ท่านจึงไปถามพนักงานว่ารถจะไปนครราชสีมาจะออกเมื่อไหร่ ?

พนักงานที่สถานีขนส่งได้บอกว่า รถเดินทางไปนครราชสีมาเที่ยวสุดท้ายสำหรับวันนี้เพิ่งจะออกจากสถานีไปครู่นี้เอง ยังจะมองเห็นหลังไว ๆ ท่านทราบเช่นนั้นก็อ่อนใจกลัวจะผิดนัดไปไม่ทันงาน แต่แล้วก็ถามพนักงานว่าจะมีรถอะไรไปอีกไหม อาตมาจะต้องไปสวดมนต์ฉันเช้าวันพรุ่งนี้ให้ทัน ไม่เช่นนั้นก็เกิดเสียหายแก่อาตมา เพราะรับนิมนต์แล้วไม่ไป

พนักงานบอกว่า ถ้าท่านจะไปจริง ๆ จำเป็นก็ต้องไปรถอุดร หนองคาย แต่รถสายนี้เพียงแต่ผ่านถนนรอบนอกไม่แวะเข้าในตัวเมืองต้องต่อรถอีกทอดหนึ่ง เมื่อไม่มีทางเลือกดีกว่านี้ท่านก็จำเป็นตกลงโดยสารรถผ่านไปลงปากทางที่จะเข้าเมืองนครราชสีมา ต่อมาไม่นานรถที่ท่านโดยสารก็ออกเดินทางจากสถานีขนส่งสายเหนือ มุ่งตรงไปภาคอีสาน

เมื่อรถวิ่งมาไม่นานนักก็มองเห็นข้างหน้ามีผู้คนมุงดูและชุลมุน เมื่อรถวิ่งเข้าไปใกล้ก็มองเห็นรถโดยสารคันหนึ่งคว่ำอยู่

ข้างทาง เมื่อเห็นสภาพของรถแล้วก็นึกว่าคงจะมีผู้บาดเจ็บล้มตายกันบ้าง เห็นมีคนกำลังยกร่างคนบาดเจ็บถ่ายขึ้นรถไปส่งโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้ที่สุด ส่วนคนที่บาดเจ็บเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ยืนอธิบายถึงวินาทีที่ใจหายใจคว่ำให้ผู้ที่ยืนมุงฟังด้วยความรู้สึกตื่นเต้นในชีวิต เมื่อรอดตายมาได้เหมือนเกิดใหม่ ส่วนคนขับคะนองมือก็ถือโอกาสที่คนกำลังชุลมุนช่วยเหลือคนที่บาดเจ็บ รีบตะเกียกตะกายออกจากรถหลบหนีไป ส่วนผู้เสียชีวิตก็ลำเลียงไว้ริมถนน หาผ้าและเสื่อมาปิดร่างที่จบชีวิตเพราะอุบัติเหตุ กันความอุจาดตาจนกว่าจะลำเลียงไปฝากไว้วัด ตำรวจทางหลวงต้องเสียเวลาทำงานหนักกว่าจะเสร็จ

ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บแข้งขาหักก็ร้องโอดครวญด้วยความเจ็บปวดทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ หญิงและชาย ทำให้ผู้ที่มีจิตใจเป็นปกติไม่ใช่พวกนักฉวยโอกาสคอยฉกชิงทรัพย์สินในยามทุกข์ยากของผู้อื่น เมื่อได้พบเห็นก็พลอยสงสารเศร้าสลดใจไปด้วย เมื่อนึกถึงญาติพี่น้องลูกหลานพ่อแม่สามี หรือภรรยาที่อยู่ทางบ้านของผู้โดยสารทุกคน ไม่มีใครรู้ว่าญาติพี่น้องของตนได้รับอุบัติเหตุ เมื่อรู้ก็คงจะตกใจเสียใจเพียงไร ซึ่งบางคนเมื่อได้ทราบว่าญาติของตนต้องมาเสียชีวิตลงสด ๆ ร้อน ๆ ในระหว่างเดินทาง เพราะเกิดอุบัติเหตุทุกคนต้องใจหายต้องร้องไห้เสียน้ำตา เสียกำลังใจ ไม่

โดนกับผู้ใดก็ไม่รู้ว่าทุกข์หนักเพียงใด เพราะเหตุเกิดขึ้นอย่างไม่นึกไม่ฝันมาก่อน เพราะทุกคนไม่ว่าเด็กผู้ใหญ่ต่างก็เป็นที่รักของญาติพี่น้องพ่อแม่ด้วยกันทุกคน เพียงแต่มากน้อยเท่านั้น

เมื่อภิกษุรูปนั้นได้เห็นสภาพของผู้ป่วยแล้วก็ต้องหวนมานึกถึงปูตัวนั้น แล้วก็ทำให้รู้สึกว่า ผลของความเมตตานี้ทำให้ท่านได้รอดพ้นจากภัยอันตรายที่เกิดจากอุบัติเหตุในครั้งนี้ เพราะปรากฏว่ารถโดยสารคันนั้นที่พระภิกษุมาไม่ทัน ท่านมัวแต่ต้อนปูลงน้ำรถจึงออกมาก่อนเป็นคันเดียวกัน

บันทึกนี้ข้าพเจ้าได้รับจากคุณวิเชียร ๑๙๖ บ้านช่างหล่อ จังหวัดธนบุรี และคิดว่าเป็นผลบังเอิญทางพระว่ากรรมดีเกิดขึ้นจากการแผ่เมตตาธรรม จึงได้เกิดแคล้วคลาดดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น เป็นเรื่องน่าคิด

ข้าพเจ้าได้รับเหตุการณ์บังเอิญเช่นนี้มาจากหลายทาง ก็ได้พิจารณาดูแล้วเห็นได้ว่า เหตุบังเอิญทำให้รอดพ้นภัยอันตรายมาได้ส่วนมากเกิดขึ้นแก่ท่านที่มีจิตเมตตากรุณา เกิดบุญกุศลได้ช่วยให้พ้นภัยอันตรายไว้ บันทึกอีกฉบับหนึ่งที่ข้าพเจ้าได้เลือกพิจารณาดูแล้วเห็นว่าควรแก่การเข้าในชุด "กฎแห่งกรรม" ได้เช่นกัน ในข้อความบันทึกเล่าว่า

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ สงบลงใหม่ ๆ เป็นเวลาที่ประเทศไทยขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภค สิ่งของที่ทำจากต่างประเทศก็ยิ่งหายาก การคมนาคมไม่สะดวก เพราะรถไฟได้รับความเสียหายถูกทำลายในเวลาสงคราม สะพานรถไฟที่ชุมทางบ้านดาราถูกระเบิดเสียหายยับเยิน ยังไม่สามารถจะซ่อมแซมให้เป็นที่เรียบร้อยปกติได้ เพียงใช้ชั่วคราว เพราะยังขาดวัตถุดิบ เวลานั้นผมมีอายุเพียง ๑๗ ปี ความรู้เพียง ม. ๖ และยังไม่มีงานอาชีพเป็นล่ำเป็นสัน

แม่เห็นว่าผมอยู่บ้านไม่ได้ทำอะไรอยู่ว่าง ๆ ก็อยากจะให้ผมรู้จักหัดการค้าขายทำมาหากินเป็นอาชีพบ้าง จึงออกเงินทุนให้ผมจำนวนหนึ่ง เพื่อทำการค้า แนะให้ผมซื้อพวกปลาเค็มปลาย่างนำขึ้นรถไฟไปขายทางภาคเหนือ แล้วให้ซื้อของภาคเหนือมาขายบ้านเรา มีหอมกระเทียมเป็นต้น ให้สืบดูราคาบ้านเราขายอย่างไรแล้วหัดคิดดู หากมีอะไรพอจะหากำไรได้มากก็ให้ฉวยโอกาสซื้อมา ทางภาคเหนือก็เหมือนกัน หากมีอะไรขาดแคลนราคาสูงก็ให้จดจำไว้แล้วมาสืบราคาดูเห็นมีกำไรก็ซื้อไปขาย เพื่อหากำไรต่อไปทั้งขึ้นทั้งล่องไม่ต้องเสียเวลา

นับแต่ผมเริ่มขึ้นล่องทางภาคเหนือ ทำการค้าแบบขายไปซื้อมาอย่างแบบแม่สอน รู้สึกว่ามีกำไรงามพอดู คุ้มค่าเหนื่อยและค่าเสียเวลา ทั้งเกิดความสนุกด้วย แต่รถไฟเดินเพียงวันละ ๒ เที่ยว ขึ้นล่องเท่านั้น เพราะขาดแคลนหัวรถจักร และรถตู้มีไม่พอ ฉะนั้นคนจึงอัดแอเบียดกันไม่มีทั้งที่นั่งและที่ยืน เพราะคนโดยสารมีมากกว่ารถจะบรรจุได้ ผมกับเพื่อนก็ต้องปีนขึ้นไปอยู่บนหลังคา ส่วนสินค้าของผมก็อยู่ในตู้ ต.ญ. ข้างล่าง ผมกับเพื่อนก็นั่งบนหลังคาคอยระวังของไปพร้อมกันด้วย เพราะพวกตีนผีมันคอยถีบของตกรถไฟเสมอ คนใจชั่วคอยหากินทางทุจริตมีมาก ไม่รู้ว่าใครเป็นใคร มีทั้งคนดีคนชั่วปะปนกันไปทุกเที่ยวรถ

ในเที่ยวนั้นผมไปกับเพื่อนชื่อ นพ เราได้นำสินค้าไปขายภาคเหนือ รู้สึกขายดีไม่มีสินค้าเหลือ ไม่พอขาย ผมจึงได้จัดหาซื้อสินค้าพื้นเมืองมาขายภาคเรา เท่าที่เห็นว่าทำกำไรได้มาก เงินยังเหลือซื้อของไม่หมดยังติดตัวมาอีกหลายพัน

เช้าวันนั้นผมกับเพื่อนนั่งกินข้าวอยู่บนหลังคารถไฟ หลังจากเราพักที่สถานีพิษณุโลก ซึ่งรถไฟยังไม่ออก ขณะที่เรากำลังกินข้าวอยู่นั้น ผมก็มองไปเห็นชายผู้หนึ่งอายุประมาณ ๔๐ กว่า

แต่งกายเป็นชาวนากำลังนั่งกินข้าวบนหลังคารถเช่นกัน เห็นแกกินข้าวคลุกกับน้ำพริกแดง ก็รู้สึกสงสารเรามีปลาย่างอยู่ ๒ ไม้ เราสองคนกินไม้เดียวก็พอ เหลืออีกไม้หนึ่งผมก็เอาไปให้ชายผู้นั้น และบอกว่า "คุณเลุงครับลองทานปลาย่างของผมซิครับ อร่อยมาก ผมเอาไปขายภาคเหนือ ขายดีมีคนชอบมาก ขายหมด ผมขยักไว้สำหรับกินเพียง ๒ ไม้เท่านั้น"

ครั้งแรกคุณเลุงผู้นั้นไม่ยอมรับ เพียงแต่กล่าวคำขอบใจเท่านั้น ผมต้องอ้อนวอนว่า "กรุณารับไว้กินเถิดครับ ถ้าไม่รับผมก็ไม่สบายใจ ผมเป็นคนเคารพผู้ใหญ่ตามที่พ่อแม่เคยสอนให้รู้จักเด็กรู้จักผู้ใหญ่ ผมให้ความเคารพนบนอบอ่อนน้อมฐานะเป็นผู้ใหญ่ มิได้ดูถูกหรือเห็นเป็นชาวนาจน ๆ กินข้าวกับน้ำพริกแดง" เมื่อพ่อลุงเห็นผมตั้งใจให้ด้วยความสุจริตก็รับไว้ เรากินข้าวและสนทนากัน ผมรู้สึกว่าพ่อลุงคนนี้มิใช่ชาวนาธรรมดาเป็นผู้มีความรู้สูง เมื่อซักถามผมว่าไปไหนมา ผมก็เล่าถึงแม่ผมให้หัดค้าขายออกทุนให้ผมไปซื้อปลาย่างปลาเค็มขึ้นรถไฟไปขายภาคเหนือ แล้วก็ซื้อพวกหัวหอมหัวกระเทียมลงมาขายภาคเรา พอจะมีกำไรคุ้มค่าเหนื่อย พ่อลุงได้ฟังก็หัวเราะหึ ๆ ด้วยอารมณ์ดีและซักถามถึงการศึกษาและที่อยู่ของพ่อแม่ผมและอาชีพทางบ้าน

ผมก็เล่าความจริง พ่อลุงพยักหน้ารับฟังด้วยความสนใจแล้วก็พูดขึ้นว่า "ยินดีมากที่เธอหากินในทางสุจริต หัดค้าขายแต่อายุยังไม่มาก ต่อไปก็คงชำนาญขึ้นคงเจริญรุ่งเรืองในวันข้างหน้า น้อยนักคนไทยเราที่อายุเท่านี้จะรู้จักออกมาหากินทางค้าขายส่วนตัว ทั้งใจดีมีเมตตาด้วย แล้วพ่อลุงก็ให้ศีลให้พร ผมก็ยกมือขึ้นพนมไหว้รับศีลรับพรจากพ่อลุงด้วยความเคารพนับถือ

สักครู่หนึ่งก็มีเรื่องเอะอะเกรียวกราวกันอยู่ข้างล่าง พ่อลุงหันไปทางเสียงอย่างสนใจ แต่ผมไม่สนใจอะไรมากนักเพราะไม่ใช่เรื่องอะไรของเรา แต่ทันใดนั้นก็มีชายหนุ่มรุ่นราวคราวเดียวกับผมวิ่งขึ้นมาบนหลังคารถมาถึงที่ผมนั่งอยู่ ยังไม่รู้เรื่องอะไรกันชายหนุ่มทำหน้าตาเลิ่กลั่กทำท่าจะวิ่งต่อไป แต่ถอดรองเท้าที่ใส่อยู่ทิ้งไว้ตรงหน้าผม คล้ายทำท่าจะให้ผม เมื่อหันมาเห็นตำรวจแต่งเครื่องแบบจ่านายสิบกับพลตำรวจปีนขึ้นมาตามจับ แกก็เลยวิ่งโหนกลางตอนหลังคาต่อกันโดดหนีลงจากรถไฟไปและปรากฏว่าพอลงไปก็ถูกตำรวจรวบตัวจับไว้ได้ เพราะตำรวจได้ล้อมรถไฟไว้แล้ว ตำรวจช่วยกันค้นในตัวหาของกลางในตัวคนร้าย ไม่รู้ว่าผู้ร้ายเอาไปโยนทิ้งไว้ที่ไหน แต่แล้วจ่านายสิบกับพลตำรวจอีกผู้หนึ่งโดดขึ้นมาบนหลังคารถมองมาที่ผมนั่งอยู่กับเพื่อนทำให้

ผมใจไม่ดี ตำรวจทั้งสองนายไม่ได้พูดจาอะไรตรงมาก็รวบจับตัวผมกับเพื่อนไว้ เมื่อเราถูกตำรวจจับไม่ทันรู้ตัวก็ตกใจมากแทบสิ้นสติ เพราะเกิดมาแต่ท้องพ่อท้องแม่ยังไม่เคยทำผิดอะไรถึงกับถูกจับกุมเช่นนี้ ผมคิดว่าเขาสงสัยว่าผมคงเป็นพวกเดียวกับคนร้ายล้วงกระเป๋า ผมกับเพื่อนกำลังจะถูกเป็นผู้ต้องหา ผมเองกลัวจนใจคอสั่น ขวัญเสียหมดนึกอะไรไม่ออกทำอะไรไม่ถูกได้แต่ถามเสียงสั่นปากสั่นเหมือนกำลังจะเป็นไข้ว่า จับผมทำไมผมทำผิดอะไร ตำรวจไม่พูดอะไรกับผมเลย ทำให้ผมเสียกำลังใจ นึกถึงเงินที่พกอยู่ในตัวหลายพันบาทที่เหลือซื้อของมาขาย ผมกลัวว่าตำรวจจะเข้าใจผิดว่าเป็นเงินได้มาทางทุจริต ผมไม่รู้จะแก้ไขให้หลุดพ้นความผิดได้อย่างไร ผมนึกแช่งด่าไอ้คนร้ายที่มันมาหยุดที่ตรงหน้าผมทำท่าคล้ายจะมอบอะไรให้ และถอดรองเท้าไว้ตรงหน้าผมแล้วมันก็วิ่งหนีไป เลยทำให้คนเกิดสงสัยว่าผมเป็นพวกเดียวกับผู้ร้ายทั้งรูปร่างเสื้อผ้าที่ผมสวมใส่ก็มีชุดเดียว ไม่มีเปลี่ยนเพราะต้องปีนป่ายขึ้นนั่งบนหลังคารถไฟ มันจึงขาดความสะอาดเรียบร้อยไปมาก ทำให้สภาพใกล้กับผู้ร้ายเข้าไป ผมไม่รู้จะแก้ไขตัวเองให้พ้นข้อหาได้อย่างไร จนปัญญาผมทนไม่ไหว กำลังจะก้มหน้าร้องไห้เพราะหมดความอดทน แค้นใจชะตากรรมของตัว

เองเพราะหมดปัญญา ก็ได้ยินเสียงพ่อลุงร้องบอกไปอย่างไม่พอใจว่า "หยุดก่อน เอาข้อหาอะไรมาอ้างเพื่อจับเด็กสองคนนี้ เด็กสองคนนี้เขาไม่ได้ทำผิด อย่าจับสุ่มสี่สุ่มห้า ทำให้ผู้บริสุทธิ์ต้องเดือดร้อน จะทำอะไรให้พิจารณาดูให้รอบคอบถี่ถ้วนเสียก่อน ทำอย่างนี้ก็เสียชื่อตำรวจหมด"

จ่านายสิบผู้นั้นชะงักอยู่ครู่หนึ่ง แล้วมองดูหน้าพ่อลุงแต่งตัวเป็นชาวนาผู้นั้นอย่างไม่พอใจ และก็ไม่นึกว่าชายชาวนาผู้นี้จะพูดจาโอหังอ้างเหตุผลเช่นนี้ จ่านายสิบผู้นั้นพูดอย่างอารมณ์เริ่มจะเสียว่า นี่ไม่ใช่ธุระอย่ามายุ่ง พูดแล้วจ่านายสิบก็ล้วงเอากุญแจมือออกมาทำท่าจะใส่ข้อมือผม ทำให้ผมตกใจจนขวัญบิน คิดว่าเป็นตายอย่างไรผมไม่ยอมใส่กุญแจมือ ผมกลัวกุญแจมือตำรวจแทบจะเป็นบ้า คิดว่าคนไม่มีความผิดยังถูกใส่กุญแจมือต้องซวยแน่ ถ้าผมถูกจับใส่กุญแจมือไปพบคนรู้จักผมคงขายหน้าเขาแย่ ผมนึกถึงพ่อแม่พี่น้องทุกคน เพราะทุกคนไม่รู้ว่าผมกำลังจะถูกจับใส่กุญแจมือทั้งที่ผมไม่มีความผิด ผมมองดูหน้าเพื่อนเห็นขาวซีดไม่มีสีเลือด คงเพราะกลัวจนขวัญหนีดีฝ่อ ผมคิดว่าสภาพของผมก็ไม่ผิดกับเพื่อน ไม่มีใครรู้ว่าเราบริสุทธิ์นอกจากผีสางเทวดาเท่านั้น นึกอะไรได้ในใจผมก็ขอให้ผีสางเทวดาช่วยเหลือ

ผมนึกถึงพระหลวงพ่ออะไรต่ออะไร เจ้าพ่อองค์ใดที่ศักดิ์สิทธิ์เท่าที่ผมจะนึกได้ ผมก็ร้องเชิญเรียกอยู่ในใจ ขอให้ท่านรีบมาช่วยผมโดยเร็ว เพราะผมจนปัญญาแล้ว สมองมันปั่นป่วนยุ่งไปหมด แต่ที่สุดก็คิดจะสบัดหลุดแล้ววิ่งหนี แต่ก็มองไม่เห็นทางรอด ทั้งไม่รู้จะไปทางไหนทิศไหน ทั้งจะทำให้เขาแน่ใจว่าผมคงเป็นผู้ร้ายแน่จึงได้วิ่งหนี กำลังความคิดสับสนปั่นป่วนมองเห็นความหมดหวัง กำลังคิดหมดอาลัยต่อชีวิต ปล่อยตามบุญตามกรรม เพราะหมดทางที่จะขัดขืนเจ้าหน้าที่ได้ ผมหมดอาลัยตายอยากในชีวิตต่อไปกำลังจะปล่อยให้ตำรวจสวมกุญแจมืออยู่แล้ว ก็ได้ยินเสียงพ่อลุงพูดขึ้นเสียงดังอย่างผู้มีอำนาจเด็ดขาดว่า "หยุด นี่เป็นเด็กของอั๊ว พวกลื้อจะทำอย่างนั้นไม่ได้ อั๊วขอสั่งเป็นคำขาด" ทันใดนั้นจ่านายสิบและพลตำรวจก็สะดุ้ง ทันใดนั้นพ่อลุงก็ล้วงเอาบัตรประจำตัว หรือบัตรประจำตำแหน่งข้าราชการ ซึ่งผมก็ไม่เห็นเพียงแต่เดา เพราะผมเองก็ตื่นเต้นกลัวจนลาน แล้วพ่อลุงก็ยื่นบัตรให้จ่านายสิบผู้นั้นดู ทันใดเมื่อจ่านายสิบได้เห็นบัตรประจำตัวพ่อลุง ก็รีบตบเท้ายืนระวังตรง ยกมือขึ้นแตะกระบังหมวก พลตำรวจก็รีบทำตามทั้งที่ไม่รู้ว่าท่านผู้นั้นเป็นใครเพราะไม่ได้ดูบัตร เมื่อจ่านายสิบคำนับพ่อลุงแล้ว ก็ยื่นบัตรลงไปให้นายร้อยตำรวจโท

ผู้ควบคุมตำรวจอยู่ข้างล่าง เมื่อรับบัตรจากจ่าแล้วนายร้อยตำรวจโทก็รีบตบเท้าระวังตรงยกมือขึ้นแตะกระบังหมวกอยู่ข้างล่าง แล้วส่งบัตรคืนขึ้นมาแล้วสั่งถอนกำลังตำรวจลงจากหลังคารถ คุมจำเลยที่ล้วงกระเป๋าออกไป ข่าวว่ามีผู้เห็นของกลางที่ผู้ร้ายโยนไว้ระหว่างวิ่งหนี จึงเป็นอันจับได้พร้อมทั้งของกลาง สำหรับผมกับเพื่อนเป็นอันว่าสิ้นเคราะห์ไปที ระหว่างการโต้ตอบพ่อลุงกับจ่าตำรวจนั้นเขาพูดอะไรกันบ้างผมก็จำไม่ได้หมด เพราะผมกลัวจะถูกจับใส่กุญแจมือจนตัวชาไปหมด ความรู้สึกเหมือนฝันร้ายแล้วก็ตื่นจากความฝันร้ายกลายเป็นดี แต่เมื่อนึกถึงทีไร ผมก็อดหวาดสะดุ้งกลัวไม่ได้ ผมอยากจะเข้าไปกราบเท้าพ่อลุงสักร้อยครั้งคิดว่ายังไม่สมกับที่ท่านได้กรุณาช่วยเหลือ ผมกับเพื่อนพากันไปกราบขอบคุณท่านเพียงแต่ยกมือขึ้นไหว้เท่านั้น เพราะบนหลังคารถคงไม่มีโอกาสให้เราก้มลงไปกราบได้ ท่านก็เพียงบอกว่า ไม่ต้องขอบบุญขอบคุณอะไรหรอก เพราะเป็นหน้าที่ของท่านที่จะให้ความเป็นธรรมกับทุกคนที่บริสุทธิ์ เราก็เป็นคนบริสุทธิ์มิได้ทำผิดคิดชั่ว จึงควรแก่การช่วยเหลือ แม้ผมอยากจะทราบชื่อท่านใจจะขาดแต่ผมก็ไม่กล้าละลาบละล้วงถามเพียงแต่ท่านช่วยให้

ผมรอดพ้นการใส่กุญแจมือเท่านั้นก็เป็นบุญคุณหนักยิ่งกว่าภูเขาแล้ว

ฉะนั้นผมจึงไม่รู้นามของท่านผู้มีพระคุณนับแต่ครั้งเมื่อผมอายุได้เพียง ๑๗ ปี นับแต่นั้นมาถึงปัจจุบันนี้อายุผมได้ ๔๑ ปี ผมไม่เคยพบหน้าท่านเลย และผมยังระลึกถึงพระเดชพระคุณของท่านอยู่เสมอ แต่ผมก็ยังมืดแปดด้าน ยังไม่มีโอกาสรู้จักนามของท่านและอยู่ที่ไหนยังเป็นสิ่งลึกลับตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ สำหรับผมชื่อสำรวม วรรณเดิเรก ปัจจุบันนี้อยู่ร้านค้าไม้โชคไพศาล เลขที่ ๒๙๑/๑ ถนนริมน่าน ตำบลตะพานหิน จังหวัดพิจิตร หากท่านผู้มีพระคุณอันสูงยิ่งที่เคยช่วยเด็กอายุ ๑๗ ไว้ในครั้งนั้น กรุณาให้ผมทราบที่อยู่และนามของท่านด้วย จะเป็นที่เคารพนับถือของผม และผมยังไม่ลืมที่จะระลึกถึงพระคุณของท่านตลอดมา และในชีวิตนี้จะไม่มีวันลืม

เรื่องนี้ข้าพเจ้าได้เขียนตามข้อบันทึกของคุณสำรวม วรรณเดิเรก ก่อนเขียนข้าพเจ้าได้อ่านและพิจารณาในข้อความบันทึกก็เห็นว่าในสมัยนั้นยังมีข้าราชการผู้ใหญ่ที่ได้ปลอมแปลงให้เข้ากับภูมิประเทศ ทำตนให้เป็นชาวบ้านธรรมดา ปะปนเข้าไปคลุกคลีอยู่ในหมู่สามัญชนทั่วไป เพื่อจะได้มีโอกาสได้รู้ได้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ

เพื่อเป็นประโยชน์กับราชการ แม้จะได้รับความทุกข์ยากลำบาก ต้องเสี่ยงภัยอันตรายเพียงไร ท่านก็มิได้คิดถึงประโยชน์สุขส่วนตัว เพราะเห็นแก่ความสงบสุขส่วนรวม และราชการเป็นใหญ่ แม้ข้าพเจ้าจะไม่รู้ว่าท่านผู้นั้นคือผู้ใดก็ดี การปฏิบัติผลงานของท่านเช่นนี้ ควรแก่การยกย่องสรรเสริญยิ่ง เพราะข้าพเจ้าแน่ใจว่าท่านเป็นผู้มีคุณธรรมสูง มีจิตใจใสสะอาดเป็นคนดี เห็นอกเห็นใจคนบริสุทธิ์ทั่วไป ในยุคปัจจุบันนี้เป็นบุคคลที่ชาติต้องการให้มีมาก ข้าพเจ้าจึงขอเก็บเรื่องของท่านผู้นี้ไว้ใน "กฎแห่งกรรม" ต่อไป.

สวัสดี

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง ถนนพหลโยธิน พระนคร
นายกระจ่าง บุณยเกตุ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๔